

РОЗДІЛ 7

АНАЛІТИЧНІ ЗВІТИ, НАУКОВІ ДОПОВІДІ, ДОВІДКИ, РЕЦЕНЗІЇ

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.3.22>

Назарчук Олександр Адамович,

доктор медичних наук, професор,

професор кафедри мікробіології, керівник відділу забезпечення якості

Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова

ORCID ID: 0000-0001-7581-0938

Дідич Володимир Миколайович,

кандидат технічних наук, доцент,

доцент кафедри біологічної фізики, медичної апаратури та інформатики

Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова

ORCID ID: 0000-0002-3925-6017

Потоцька Ірина Сергіївна,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та психології

Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова

ORCID ID: 0000-0001-7723-9587

ОЦІНЮВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК СОЦІОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТА ПОКРАЩЕННЯ УМОВ ПРАЦІ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПИТУВАННЯ)

EVALUATION OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL STAFF OF THE INSTITUTION OF HIGHER MEDICAL EDUCATION OF THE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS AS A SOCIOLOGICAL TOOL FOR IMPROVEMENT AND IMPROVEMENT OF WORKING CONDITIONS (ACCORDING TO THE RESULTS OF THE SURVEY)

У статті наведено результати опитування науково-педагогічних працівників протягом осіннього семестру 2022 – 2023 навчального року Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова. Викладачам надавалось посилання через інформаційний сервіс: сайт університету. Опитування науково-педагогічних проводили в рамках реалізації моніторингу внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти відділом забезпечення якості освіти. В опитуванні взяли участь 236 науково-педагогічних працівників. Встановлено, що в опитуванні взяли участь респонденти, які були досвідченими викладачами з науковим ступенем. Переважна більшість опитаних це викладачі не лише теоретичних дисциплін, а й практикуючі лікарі, що під час навчання формують у студентів практичні навички. Найбільш поширеними способами отримання інформації науково-педагогічних працівників є інформація, що представлена на сайті університету та інформація, що подається керівництвом кафедр під час засідань кафедри. Дотримання Кодексу академічної доброчесності учасниками освітнього процесу університету оцінено на високому рівні. Понад 85% учасників опитування засвідчили, що створена на кафедрах університету атмосфера сприяла їх науковій діяльності. Більше 60 % опитаних відзначили, що цілком задоволені створеними в університеті умовами для професійного розвитку та кар'єрного зростання. За результатами проведеного опитування рівень задоволеності умовами організації освітнього процесу та оцінки створених в університеті умов праці науково-педагогічних працівників оцінено як позитивний. Такий результат отримано завдяки налагодженим механізмам та взаємозв'язкам керівництвом кафедр з навчальним

відділом, з відділом забезпечення якості освіти та з керівництвом університету, які варто тримати на такому ж рівні і удосконалювати і надалі.

Ключові слова: науково-педагогічні працівники, освітній процес, умови праці, учасники освітнього процесу.

The article presents the results of a survey of scientific and pedagogical workers during the fall semester of the 2022-2023 academic year of National Pirogov Memorial Medical University. Teachers were provided with a link through the information service: the university website. The scientific-pedagogical survey was conducted as part of the implementation of the internal system of quality assurance of higher education by the department of quality assurance of education. 236 scientific and pedagogical workers took part in the survey. Our respondents were experienced teachers with a scientific degree, who not only theoretically teach disciplines to students, but also are practicing doctors who, during training, form students' practical skills. The most common ways of obtaining information of scientific and pedagogical workers are the information presented on the university website and the information provided by the management of the departments during the meetings of the department. Observance of the Code of Academic Integrity by the participants of the educational process of the university was assessed at a high level. More than 85% of the survey participants testified that the atmosphere created at the university's departments contributes to their scientific activity. More than 60% of respondents noted that they are completely satisfied with the conditions created at the university for professional development and career growth. According to the results of the survey, the level of satisfaction with the conditions of the organization of the educational process and the evaluation of the working conditions created at the university by scientific and pedagogical workers is assessed as positive. Such a result was obtained thanks to established mechanisms and relationships between the management of the departments with the educational department, with the department for ensuring the quality of education and with the management of the university, which should be kept at the same level and improved in the future.

Key words: scientific and pedagogical workers, the educational process, working conditions, participants in the educational process.

В рамках дослідження було проведено опитування науково-педагогічних працівників Вінницького національного медичного університету імені (ВНМУ) ім. М.І. Пирогова в рамках реалізації внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти відділом забезпечення якості освіти університету, які обговорюються на засіданнях Вченої ради і відображуються у відповідних рішеннях. Результати щорічних опитувань здобувачів вищої освіти та викладачів регулярно публікуються у відповідних збірниках та представляються на науково-практичних конференціях [1].

Опитування науково-педагогічних працівників (НПП) проведено протягом осіннього семестру 2022 – 2023 навчального року. Інструментарій дослідження: анкета, що надавалась через інформаційний сервіс: сайт ВНМУ ім. М.І. Пирогова.

Для проведення опитування була розроблена та затверджена у встановленому порядку спеціальна анкета, яка охоплювала важливі для формування загальної оцінки запитання.

Цільова група дослідження (респонденти): для проведення анкетування не формувалась спеціальна вибірка, а передбачалось суцільне опитування науково-педагогічних працівників університету.

Мета даного опитування: на підставі оцінки рівня задоволеності умовами організації освітнього процесу та оцінки створених у ВНМУ ім. М.І. Пирогова умов праці науково-педагогічних працівників визначити слабкі та сильні сторони

для аргументації подальшої тактики вдосконалення освітньої атмосфери у середовищі викладачів при реалізації освітньої діяльності у ЗВО.

В опитуванні взяли участь 236 науково-педагогічних працівників, тобто активність респондентів становила 23%, які мали різний розподіл за стажем науково-педагогічної діяльності та за науковим ступенем (рис. 1; 2).

Розподіл вибірки за зайнятими посадами та профілем кафедр також мав ряд відмінностей, що представлено, відповідно, на рисунках 3 та 4.

Аналізуючи вибірку даного опитування встановлено, що науково-педагогічні працівники, які взяли участь в опитуванні хоч і становлять 23 % від загальної кількості викладачів представляють вибірку не так кількісно, як якісно. Одержані дані продемонстрували, що респонденти в своїй більшості досвідчені викладачі з науковим ступенем, що не лише теоретично викладають дисципліни студентам, але і є практикуючими лікарями, що під час навчання формують у студентів практичні навички і відповідні фахові компетенції.

Згідно даних відповідей респондентів на запитання анкети щодо важливості діяльності викладача університету для суспільства та його майбутнього визначено, що переважна більшість опитаних науково-педагогічних працівників ВНМУ ім. М.І. Пирогова (99 %) усвідомлюють свою роль та значення для розвитку майбутнього нашої держави.

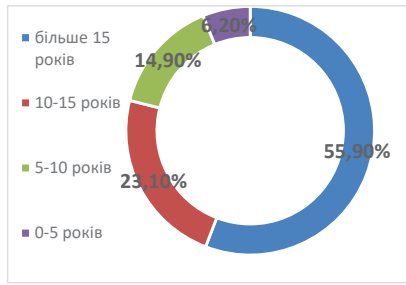

Рис. 1. Розподіл опитаних за стажем науково-педагогічної діяльності, у %

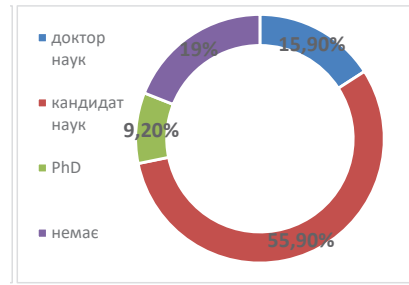

Рис. 2. Розподіл опитаних за науковим ступенем, у %

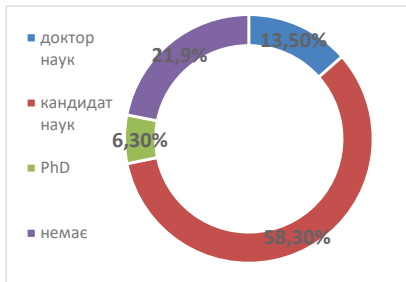

Рис. 3. Розподіл опитаних за займаною посадою, у %

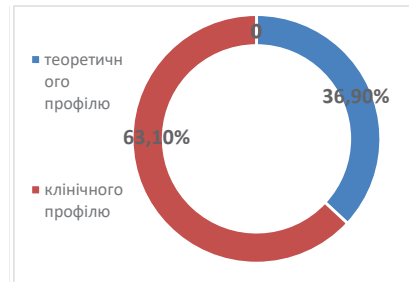

Рис. 4. Розподіл опитаних за профілем кафедр ВНМУ, у %

Найбільш поширеними способами отримання інформації науково-педагогічних працівників є інформація, що представлена на сайті ВНМУ та інформація, що подається керівництвом кафедр під час засідань кафедри. Результати опитування, щодо інформативності вище вказаних джерел представлено на рисунках 5 та 6.

Рис. 6. Ефективність рівня ознайомленості викладачами з результатами опитування учасників освітнього процесу університету, у %

Рис. 5. Оцінка респондентами можливості отримувати достатню та якісну інформацію про важливі для Вас аспекти діяльності університету через сайт ВНМУ ім. М.І. Пирогова, у %

Як свідчать відповіді, переважна більшість респондентів отримує достатню та якісну інформацію про важливі аспекти діяльності університету через сайт ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Визначили, що понад 2/3 опитаних ознайомлюються з результатами проведених опитувань з інформаційних ресурсів університету та під час засідань кафедр.

Керівництво Вінницького національного медичного університету дбає про дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу. Мова йде не лише про здобувачів освіти, але і про викладачів закладу вищої освіти. Так, для підвищення обізнаності з даного питання в освітньо-професійних програмах за всіма спеціальностями та рівнями навчання у ВНМУ запроваджено викладання освітньої компоненти «Академічна доброчесність». Також, на сайті ВНМУ у розділі

«Наукова робота» створено розділ «Академічна доброчесність», де розміщено наступні затверджені документи: 1. Кодекс академічної доброчесності; 2. Наказ про створення координаційної комісії та розподіл повноважень у сфері інтелектуальної власності, перевірки на академічний плагіат; 3. Наказ про затвердження нового складу координаційної комісії у сфері інтелектуальної власності та академічного плагіату; 4. Антиплагіатна інтернет-система StrikePlagiarism.com. Інструкція користувача; 5. Запобігання окремих проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності. Вище перерахований пакет документів засвідчує забезпечення максимального інформування учасників освітнього процесу з питань вимог та обов'язків дотримання академічної доброчесності.

Дотримання Кодексу академічної доброчесності учасниками освітнього процесу університету оцінено наступним чином (рис. 7).

Рис. 7. Оцінка викладачами рівня дотримання Кодексу академічної доброчесності учасниками освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова», у%

Соціально-психологічний клімат в колективі відіграє одну з найважливіших ролей при дослідженні мотивації професійної діяльності у багатьох професіях, а особливо у професіях типу «людина-людина». Тому, наступний блок питань відображає міжособистісні стосунки серед працівників кафедр (рис. 8).

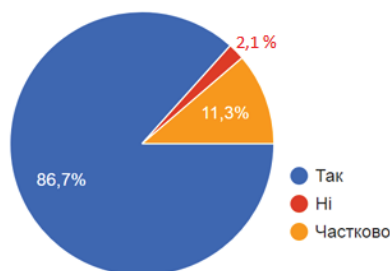

Рис. 8. Розподіл відповідей респондентів на запитання анкети: «Чи задоволені особисто Ви відносинами із керівництвом кафедр?», у%

Результати задоволеністю міжособистісними стосунками серед співробітників кафедр представлено на рисунку 9.

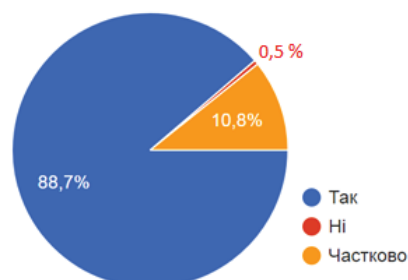

Рис. 9. Розподіл відповідей респондентів на запитання анкети: «Чи задоволені особисто Ви відносинами із колегами по кафедрі?», у%

Високий рівень задоволеності відмітили науково-педагогічні працівники щодо сформованих взаємовідносин в колективах на рівні кафедр, тому що переважна більшість респондентів (88,7%) обрали варіант відповіді «Так» на запитання анкети «Чи задоволені особисто Ви відносинами із колегами по кафедрі?».

Понад 85% учасників опитування засвідчили, що створена на кафедрах університету атмосфера сприяла їх науковій та педагогічній діяльності. Це відображено у написанні наукових публікацій, навальних посібників та робочих програм дисциплін у співавторстві. Ефективна співпраця фахівців породжує не лише «здорову конкуренцію», обмін досвідом але і створення продуктивних результатів командної діяльності.

Більше 60 % опитаних НПП відзначили, що цілком задоволені створеними у ВНМУ імені М.І. Пирогова умовами для професійного розвитку та кар'єрного зростання.

Створені в університеті умови праці, механізм комунікації, система заохочення, підтримка професійного та особистісного розвитку викладачів сприяють тому, що переважна більшість опитаних науково-педагогічних працівників (79,51%) при розгляді альтернативних варіантів працевлаштування не вбачають за доцільне змінювати місце роботи.

Тема професійного саморозвитку викладача вищої школи, професійно-педагогічне самовдосконалення або самоменеджмент є надзвичайно актуальним питанням для висвітлення сучасними науковцями. Пандемія коронавірусу, введення воєнного стану в Україні, планові та аварійні відключення електроенергії вимагають від ЗВО та НПП максимальної гнучкості в обранні методів та способів подачі та перевірки знань. Здобуття

нових знань та вмінь у сфері впровадження дистанційного навчання та інноваційних технологій в освіті, з метою забезпечення досягнення результатів педагогічної діяльності [2].

В результаті проведеного опитування науково-педагогічних працівників було виокремлено пріоритетні напрямки подальшого саморозвитку, які обрали науково-педагогічні працівники університету (рис. 10).

Рис. 10. Розподіл відповідей респондентів на запитання анкети: «Які б Ви обрали сфери, для подальшого саморозвитку?», у%

На запитання щодо доцільності розвитку технологій дистанційного навчання у ВНМУ імені М.І. Пирогова респонденти висловились наступним чином. Дивись рис 11.

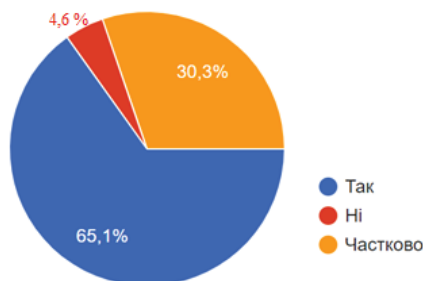

Рис. 11. Розподіл відповідей респондентів на запитання анкети: «Чи вважаєте ви доцільним розвиток технологій дистанційного навчання в Університеті?», у%

У ВНМУ створено кафедру педагогіки та психології, яка надає можливість викладачам пройти безкоштовне науково-педагогічне стажування в обсязі 180 годин (6,0 кредитів). Дану кафедру було створено з врахуванням результатів опитування викладачів та вимог сучасних реалій – потребою НПП проходити педагогічне стажування.

Наявність також можливості сприяє професійному саморозвитку НПП, дає можливість самовдосконалювати комунікативні, дослідницькі та

педагогічні навички, а також вдосконалювати навички онлайн викладання.

Для того, щоб розширити можливості даного опитування було створено відкрите запитання щодо пропозицій з метою покращення освітнього середовища ВНМУ. Було отримано наступні результати.

Важливою складовою проведеного опитування було визначення думки та побажань науково-педагогічних працівників щодо покращення якості

Проведений аналіз відповідей анкети на питання відкритого типу дозволив сформулювати концептуальні актуальні рекомендації, врахування яких матиме практичне значення у покращенні освітнього простору у ЗВО. Серед провідних визначено: 1.Покращити матеріально-технологічне забезпечення кафедр і науково-дослідних лабораторій; 2.Удосконалити систему інформування кафедр щодо змін в навчальних планах і навчальному навантаженні; 3.Зменшити кількість студентів у групі; 4.Збільшити кількість аудиторних годин; 5.Проводити для НПП навчання з вивчення новітніх інформаційних технологій та новим можливостям онлайн викладання.

Варто зазначити, що такі пропозиції, як «зменшення кількості студентів у групі», «збільшити кількість аудиторних годин» та «покращення матеріально-технічного забезпечення» щорічно зазначаються викладачами нашого університету як пропозиції щодо покращення освітнього середовища.

У ВНМУ на практичні заняття студентів ділять на підгрупи з максимальною кількістю 15 чоловік, що, у порівнянні з іншими ЗВО, вже є надзвичайно малою кількістю студентів.

Пропозиція щодо збільшення кількості аудиторних годин була відображена у результатах попередніх опитувань та була реалізована шляхом збільшення кількості годин для викладання вибірових дисциплін.

Така пропозиція як «покращення матеріально-технічного забезпечення», мабуть, найбільш складна для реалізації, особливо під час воєнного стану. Але, не дивлячись на всі перепони, керівництво ВНМУ щорічно покровоко реалізує таку потребу, з метою підвищення ефективності викладання та навчання.

Приємно серед пропозицій бачити актуальність самовдосконалюватися у використанні інформаційних технологій, сучасних платформ, та новим можливостям онлайн викладання.

Висновки. Думка наукової спільноти важлива і вона має бути врахована і практично

реалізована для покращення чи трансформації внутрішніх елементів чи процесів реалізації освітніх програм чи педагогічного процесу загалом.

Опитування НПП становить неабияку практичну цінність для корекції недоліків/слабких сторін в межах внутрішньої освітньої системи ЗВО і подальшого планування її розвитку як стратегічного вектору до вдосконалення якості підготовки кадрів та роботи університету як цілісного «живого» організму.

За результатами проведеного опитування рівень задоволеності умовами організації освітнього процесу та оцінки створених у Вінницькому національному медичному університеті імені М.І. Пирогова умов праці науково-педагогічних працівників оцінюється як позитивний. Такий результат отримано завдяки налагодженим механізмам та взаємозв'язкам керівництвом кафедр з навчальним відділом, з відділом забезпечення якості освіти та з керівництвом університету, які варто тримати на такому ж рівні і удосконалювати і надалі.

REFERENCES:

1. Didych, V., Potocjka, I., Danylevych, V., Vovk, I., & Nazarchuk, O. (2024). Ocinka jakosti vprovadzhenja vybirkovykh dyscyplin v navchalnyj proces vinnycjkogho nacionaljnogho medychnogho universytetu im. M.I. Pyroghova [Evaluation of the quality of implementation of elective disciplines in the educational process on National Pirogov Memorial Medical University]. *Perspektyvy ta innovaciji nauky*, (6 (40)) [in Ukrainian].
2. Krajevsjka, Gh., Ghulevych, A., Lisovyj, M., Dmytruk, L., Vasylenko, Gh., Tyshhenko, L., Ghrom, N. (2018). Suchasni metodychni tekhnologhiji keruvannja navchalnym procesom u vyshhykh medychnykh navchalnykh zakladakh [Modern methodological technologies for managing the educational process in higher medical educational institutions] [in Ukrainian].